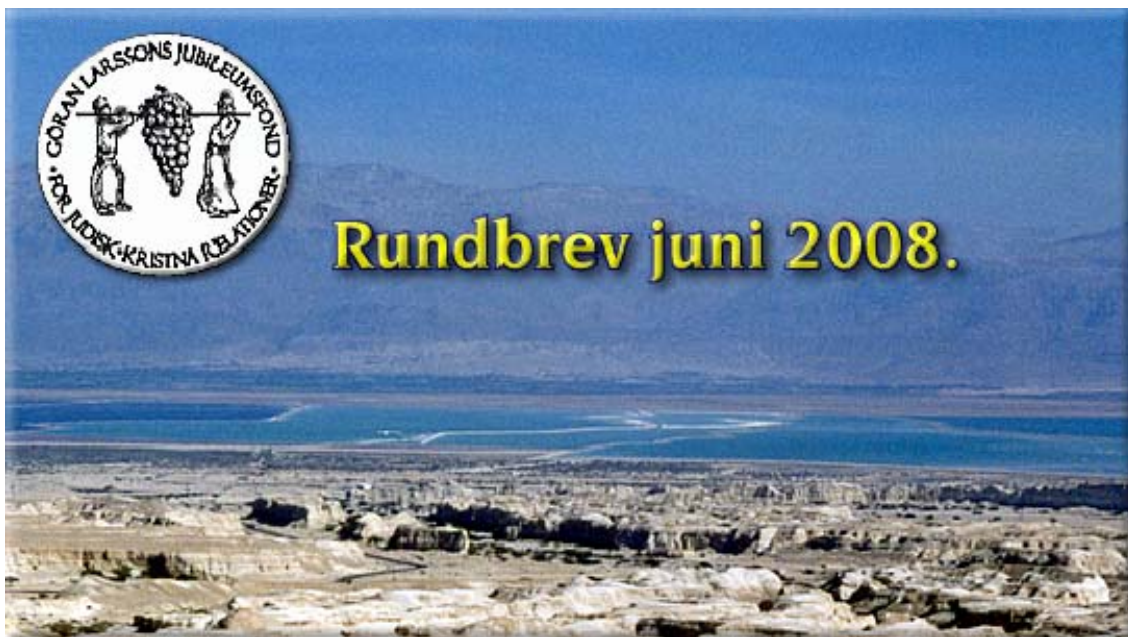

Rundbrev juni 2008.

Jerusalem den 16 maj 2008

Kära vänner!

Antagligen hinner jag inte skriva detta brev färdigt idag, men jag vill i varje fall påbörja det. Jag blev nämligen så inspirerad när jag bläddrade igenom dagens *Jerusalem Post* över morgonkaffet. Som huvudrubrik hade jag väntat mig något om president Bush, som är på besök sedan i tisdags för att fira Israels 60-årsdag. Och visst finns han med på första sidan liksom något om krisen i Gaza. Men vi bor verkligen i överraskningarnas land, där spänningen aldrig släpper. Huvudrubriken handlar nämligen om något helt annat och något i mina ögon minst lika hoppningivande som talet om fredsförhandlingar. Så här lyder den trespaltiga rubriken: *Dramatic new regional support for \$3 billion Red-Dead canal plan* - i förtydligad översättning: "Dramatiskt nytt regionalt stöd för planen på en kanal mellan Röda och Döda havet som beräknas kosta omkring 24 miljarder kronor". I underrubriken står det sedan: "Det länge emotsedda projektet kunde skapa miljoner nya jobb, lösa vattenkrisen och fyrdubbla turismen".

Vad går det då ut på? Många har säkert hört talas om - och kanske med egna ögon sett - hur Döda havets vattennivå sjunker år från år. Det rör sig om ungefär en meter per år. Jag minns när vattnet nästan gick upp till landsvägen som löper utmed Döda havets västra strand från Qumran ned till Sodom. Idag ser man vattnet på kilometers avstånd. Den landtunga som för tre decennier sköt ut från den jordanska sidan i närheten av Massada har nu blivit ett sammanhängande land som delar havet itu. Orsaken är framför allt att Jordanflodens vatten används för konstbevattning.

Konsekvenserna är många. Redan nu undermineras de allt bredare stränderna av stora hålrum när vattnet drar sig tillbaka. Stora varningsskyltar förkunnar att det är livsfarligt att vandra i området mellan vägen och havet, och man befärar att det snart även kan bli farligt att färdas på vägen. Man har därför i många år talat om nödvändigheten av att leda vatten till Döda havet. Två planer har diskuterats.

Ett rikt och känsligt naturliv kännetecknar Dödahavsregionen. Här kan man se betande stenbockar... (Foto: Bertil Nilsson)

Antingen skulle man göra en tunnel från Medelhavet ned till Döda havet, som

... och klippdassar, som njuter av tillvaron... (Foto: Bertil Nilsson)

ligger omkring fyrahundra meter under havsytan, eller också skulle man leda vatten i en kanal från Röda havet i söder. Det är alltså den senare planen som nu är aktuell.

Den går i korthet ut på att skapa en sorts Jordanflod från motsatta hållet. Förutom att Döda havet skulle räddas förutser man andra positiva effekter, till exempel en årlig produktion av en miljard kubikmeter avsaltat

vatten, som skulle förvandla den sjutton mil långa ökendalen till "en av världens största botaniska trädgårdar". Det talas också om investeringar i hotell, miljövänlig industri och ett snabbtåg som skulle göra det möjligt att färdas mellan Röda och Döda havet inom en timma.

Projektet presenterades igår vid "Presidentens konferens" i närvaro av ett stort antal tidigare och nuvarande stats- och regeringschefer, ministrar, parlamentariker, diplomater, forskare och kulturpersonligheter. Förutom Israels president Simon Peres har Jordaniens kung Abdullah uttryckt

... och man kanske rentav blir tilltalad av en papegoja! (Foto: Bertil Nilsson)

sin önskan aktivt delta och sin förhoppning att arbetet påbörjas omedelbart. Saudiarabiens prins Walid bin-Talal har likaså förklarat sig villig att investera i projektet. Man talar om att skapa en frihandelszon som ytterligare skulle stimulera internationella investeringar. USA, Kina, Japan och Ryssland nämns särskilt bland dem som förväntas ansluta sig till detta initiativ, som getts det hoppningivande namnet "Fredens dal".

Normalt skulle jag inte så här på direkten föra vidare en nyhet som låter så utopisk. Men jag gör det, eftersom den presenterades vid ett mycket seriöst forum och snabbt vunnit stöd på högsta nivå. Och skulle det visa sig att detta väldiga vattenprojekt "rinner ut i sanden", får denna nyhet ändå påminna oss om hur litet steget är mellan förtvivlan och hopp, och att formella fredsförhandlingar inte är enda vägen till samförstånd.

Sådana har ofta en tendens att fokusera på det som skiljer, medan det här handlar om något som ligger i allas intresse, nämligen att skapa förutsättningar

Döda havet är en attraktion för människor från hela världen som vill njuta av den sällsamma upplevelsen att flyta utan minsta ansträngning.

(Foto: Bertil Nilsson)

för teknisk utveckling och ekonomisk tillväxt samt bidra till en lösning på det verkligt stora problemet i Mellanöstern - bristen på vatten.

Dessutom kan man utan vidare säga att gränsöverskridande samarbete på markplanet utgör förutsättningen för att fredsfördrag ska hålla och verkligen påverka människornas liv till det bättre. Så låt oss hoppas att detta projekt ska kunna förverkligas, och att "Fredens dal" kan bli början till en spirande fred i allt vidare kretsar. Theodor Herzl lär ha sagt: "Om du önskar det, är det inte längre en dröm".

Men nu måste jag gå över till annat jag har på hjärtat. Den 16 april nåddes vi av budet att förre professorn och dekanen vid Harvard Divinity School och Stockholmsbiskopen Krister Stendahl avlidit i Boston, 86 år gammal. Krister Stendahl var en av förgrundsgestalterna i den judisk-kristna dialogen, som ofta besökte oss här i Jerusalem. Hans banbrytande bok *Paul Among Jews and Gentiles* (Philadelphia: Fortress Press, 1976) kom att ändra synen på hedningarnas apostel på ett avgörande sätt. Den har inspirerat ett stort antal forskare att vidareutveckla den grundläggande tesen, att Paulus när han talar om "lagen" inte syftar på judarnas lydnad för Torans bud utan på

hedningarnas inympande utan att först bli judar. Kort sagt: Paulus skriver inte *mot* judarna utan *för* hedningarna. Denna viktiga bok har översatts till svenska av Brita Stendahl - *Paulus bland judar och hedningar* (Gummessons 1977; Verbum 1985).

Svenska Teologiska Institutets nye direktor, teol.dr Håkan Bengtsson skriver bland annat följande om Krister Stendahl på institutets hemsida:

"Han talade ofta om hur speciellt judendomen hade hjälpt honom att förstå hans egen tradition, kristendomen. Krister Stendahl var inte rädd för pluralism och mångfald. I olikheterna mellan religionerna fann han viktiga och centrala frågor. Han hävdade ofta att mångfaldens motsats är enfalden och med enfalden följer ofta protektionism och intolerans. Krister Stendahl drev tre viktiga teser för religionsdialog och möten:

- Låt "den andre" definiera sin tro och sig själv. Det är viktigt att utgå från hur en tradition beskriver sig själv.
- Jämför lika med lika. Orättvisa jämförelser leder ofta till att man framhåller sin egen religion på andras bekostnad.
- Var heligt avundsjuk! Var inte rädd för att upptäcka pärlorna i andra religioner. Vi kan låta oss inspireras av skönheten i ritual och teologi i andra traditioner än vår egen.

STI skall förvalta Krister Stendahls akademiska och teologiska gärning genom att fortsätta arbetet med religionsdialog. Den professur som har inrättats i samarbete mellan Centrum för teologi och religionsvetenskap vid Lunds universitet, Lunds Missionssällskap och Svenska kyrkan bär med rätta Krister Stendahls namn: Krister Stendahls professur i religionsteologi."

Krister Stendahl var en *pontifex maximus* i uttryckets bokstavliga mening - en "stor brobyggare". Frid över hans minne!

Så vill jag påminna om årets sommarkurser i Skellefteå i norr och på Helsingön i söder. Programmet bifogas än en gång. Vi hoppas få se många av er som läser dessa rader där! Välkomna!

Vårens Romresa den 5-10 maj blev snabbt fullbokad, och nästa kurs som äger rum 27 oktober-1 november håller också på att fyllas. Denna fördjupningsresa är numera antagen av Sensus (tidigare SKS, Svenska Kyrkans Studieförbund) som en fortbildningskurs. För mer information går det bra att kontakta Ulla Terling, 08-58036776; ulla.terling@comhem.se; se också Sonia Schlossmans hemsida www.romajudaica.nu

Till sist önskar jag er en skön sommar med mycket sol, värme, vila och nya krafter till kropp och själ!

Många varma hälsningar från Jerusalem och Er tillgivne,

”Du är Petrus, Klippan...” (Matt 16:18)

Under årets sommarkurs ska vi belysa den gestalt som är den näst viktigaste personen i Nya testamentets evangelier. Petrus är utan tvekan den mest färgstarke i lärjungaskaran, både hängiven och hetlevrad. Det är han som tar till svärdet i Getsemane för att försvara Jesus, och det är också han som förnekar honom på översteprästens gård. Men förnekaren blir också klippan. Tillsammans med Paulus blir han den mest kände av apostlarna.

Vi kommer att följa lärjungen och aposteln Petrus på den märkliga vägen från Galileens stränder till världsstaden Rom. Vem var han – som jude, lärjunge till Jesus, apostel och martyr? Vad är ”Petrusevangeliet”? Vad vet vi om framväxten av de olika ämbetena under den första kristna tiden – apostlar, profeter, kringvandrande lärare, diakoner, presbyterer, biskopar? Och vi ska också ställa frågan till oss själva: På vilket sätt är du och jag Petrus?

Vi tror att Petrus kan hjälpa oss att förstå den tidigaste kyrkohistorien och relationen mellan judar och kristna under några intensiva och samtidigt vilsamma studiedagar i en underbar miljö.

Kursen äger rum på **Stiftsgården i Skellefteå** den **24 – 27 juni** och på **Helsjöns folkhögskola** (mellan Borås och Varberg) i södra Västergötland veckan därefter, den **30 juni – 3 juli**.

För närmare information:

Stiftsgården i Skellefteå, Brännavägen 25, 931 44 Skellefteå;

www.stiftsgarden.se

Anmälan görs till Anna-Greta Norén, Älvsbyvägen 1585, 941 92 Arnemark;
tel. 0911-71065; ag.noren@spray.se

Helsjöns folkhögskola, 519 89 Horred; tel. 0320-87440;

helsjon@helsjon.fhsk.se; www.helsjon.fhsk.se

Sprid gärna denna inbjudan vidare! Vi ser med glädje fram emot att få träffa både gamla och nya vänner till sommaren!

Varmt välkomna!

Göran Larsson

Jesper Svartvik

Göran Larssons jubileumsfond för judisk-kristna relationer:

Adress i Israel: Hatekufa 17/4, 92628 Jerusalem;

tel. 00972-2 648 1979 eller 00972-50 685 0346 (mobil)

Adress i Sverige: Byvägen 6 A, 519 94 Björketorp

E-postadress: goran.larsson@judiskkrstnarelationer.se

Hemsida: www.judiskkrstnarelationer.se

PlusGiro (Postgiro) 195 85 45-4